

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

6-dik szám.

(ÚJ FOLYAM)

Jul. 20-án.

A Királyhágón inneni Magyarhonban toborzás útján 4 zászlóalj, összesen 4 ezer főnyi honvédi őrsereg alakítása rendeltetvén el, a honvéd-őrségi hadi tanács elnöke b. Baldacci Manó ur intézvénye nyomán ezen 4 zászlóaljhoz kívántatók: 4 főorvos 50 ezüst forint és 8 alorvos 30 ezüst forint havi fizetés mellett; kik tehát ezen állomásokat elnyerni kívánnák, ebbéli kérelmeket hiteles tanuleveleikkel együtt országos főorvos Baritz János urhoz idei aug. 15-dikéig, mint véghatárnápig adják bé; továbbá mindenik zászlóaljhoz egy hadi ügyész (Auditor), egy számvevősegéd kivántatván, ezen állomásokat elnyerni kívánók is idei aug. 15-kéig okmányozott kérelmeket is az alól irt elnökhöz adják bé; végre, mivel a fenn irt elnök úgy értesített, miként főleg székely-földön több honfiak a honvédelmére lovakat ajándékoztak, felszólíttatik minden honfi, hogy ne terheltessen egyikünk, alelnök b. Splényi Mihályt bérmentesen tudósítani, hogy hol? hány éves? micsoda nemű és mértékű lovat ajánlottak fel a haza oltárára; hol van az? s honnan átvehető? Továbbá mivel a bizottmány úgy értesített, hogy az eddigelé ajánlott lovak inkább csak könnyű lovasság számára alkalmasok, ezennel felszólíttatik minden honfiak, hogy miután a Királyhágón innen is tűzérseg fog létesíttetni, mire 110 alkalmas ló kívántatik, a hon felsegélése tekintetéből e czélnak megfelelő eddigelé is hámba használt lovakat ajánlani és az elől említett alelnökséget tudósítani legyenek szivesek, hogy így honfiak ajándékukat a hazának bémutathassuk. — Kolozsvárt, jul. 13-án 1848, a toborozást intéző bizottmányi gyűlésből.

Báró Splényi Mihály, ifj. Pataki József, alelnök. bizottmányi tag.

Halljuk! halljuk!!

A brassói Wochenblatt melléklapja a szász

nemzeti gyűlés egyéb határozatai között azon pontokat is közli, melyektől szerinte a szász nemzet részéről az unionak feltételeződnie kellene.

A pontok e következők:

1. A kilencz székéből és két vidékből álló szász territorialis birtok, ezeknek politikai összefüggése, a judicialis akár administrativ tekintetben hozájok csatolt részekkel egyetemben jelen állapotában minden változtatás nélkül fenn tartassék.

2. A szász nemzeti universitás, mint a szász nemzeti szövetség alapja, ezután is az általa egész életire választott szász nemzeti gróf alatt álljon.

E grófnak hatásköre:

a) A törvénykezési mint feljebbviteli szék.

b) A nemzet vagyonának kezelése.

c) A belviszonyokat érdeklő statutumok ter-velése.

3. A községek magokat szabadon igazgathassák, kerületi mint községi hivatalosaikat szabadon választhassák.

4. Minden hivatalos értekezésekben keblökben s azon kívüli levelezésekben bevett nyelv a német legyen. A hongyüléseken hozott törvényeket a szász kerületekkel hiteles német fordításban közöljék.

5. Minden vallásfelekezetek egyházai iskolái szabadon álljanak, vagyonaikat szabadon kezelhessék; az ágostai hitvallást követő atyafiak synodalis szerkezete, egyházi törvénykezési joga megmaradjon, papjaikat szabadon választhassák, a közoktatás elrendezésének és felügyeletének joga övék legyen; legyen továbbá nálok tanítási s tanolási szabadság, anyanyelvöket templomaikban, iskoláikban megszorítás nélkül használhassák. Minden ugyanazon vallás felekezetéhez tartozók, egy saját felsőbb, mint szintén alsóbb egyházi és iskolai hatóság alá helyeződjenek, melyek körül az ágostai hitvallásu atyafiak egyházaira és ta-

nodáira való legfelsőbb felügyeleti jog Erdélyben közvetlenül a királyt illeti.

6. Megtartják maguknak a szász municipális törvényeket (statutumokat), velök együtt autonómiájokat s ebből folyólag azt is, hogy mind általában a nemzeti élet különböző viszonyai, mind pedig kiváltképpen a czéhális rendszer szabályozása, a nemzetörség felállítása és elrendezése körül a korszerű reformokat függetlenül tegyék.

Eddig a szász nemzeti gyűlés által határozott feltételek, melyekről előre bocsátják, hogy a szász nemzet a Magyarországgali uniónak hatályosságát és valóságát csak az után ismerendi el, miután e feltételek formaszertint alku következtében megszentelődnek és megadódnak.

Ezen feltételek után legjobban illenének a zágrábi gyűlésen határozott azon feltételek, melyek megadása után akarnak a horvátok a magyar ministeriummal egyezkedésbe ereszkedni.

Méltányosság tekintetében annyira hasonlít a kettő, mint egyik tojás a másikhoz.

Mind kettő a bureaucratia és az ármányos camarilla tojása. Hanem biz ezek a tojások ez úttal alkalmasint zápon maradnak.

Igen helyesen cselekedett brassói kollégánk hogy e feltételekkel együtt az ezt hozott gyűlés tagjait is elésorolja. Belőle legalább láthatjuk, hogy benne mindegyik vagy pap vagy tisztviselő, azaz egyik tizenkilencz, másik egy híjján húsz. Tudjuk honnan fú a szél.

Hanem, ha szintén a szász nemzeti gyűlés tagjainak névjegyzéke előttünk nem állana is, az idézett pontokból lehetlen volna rá nem ismerni.

Önök, jó uraim még feltételekről beszélnek, hisz a nemzet követői, az erdélyi országgyűlésen minden feltétel nélkül elfogadták volt a magyarhoni 1848-diki orsz. gyűlés VII-ik törv. cikkelyét s kívánságaikkal csak a magyar képviseleti gyűlésre beadandó petitio terire maradtak.

A magyar képviseleti gyűlés kétségen kívül méltányolandja is a szász nemzet minden helyes

kivánságait, melyek t. i. a szorosabb özszeolvadással és jogegyenlőséggel nem ellenkeznek.

Ugy de mit kívánnak önök ezen, úgy nevezett feltételekben?

Nagyon keveset: önöknek nem kell belügyminister, nem kell kereskedelmi minister; cultus minister! huh erről még tudni sem akarnak. A honvédelem ügyében önöknél senki sem rendelkezhetik; mert miután önök kezökből kiadni semmit sem akarnak, ezt legalább magoknak tartják.

S e feltételek mellett mit képzelnek önök, lehetséges-é felelős kormány? Mindent önök tegyenek a mint kedvök tartja, s ha bakot lönek, feleljen róla más; evvel meg úgy bánjanak mint a volt erdélyi kormányval, melynek rendeleteiből mindent teljesítettek önök t. i. a mi tetszett.

Jó hogy a had- és pénzügy minister előtt nem akarják az útat bévágni. De tudja Pál mit kaszál; ezt Pillersdorf et compagniera bízzák, mint a ki ezt a két tárczát úgy is minden bizonyonyal kiveszi a magyar nemzet kezéből.

Ilyen feltételekkel állanak elő önök s ezeknek alku szerinti és szentesített megadásától akarják magokra nézt felfüggeszteni az uniót, melybe követjeik az országgyűlésen megegyeztek, melyet a magyar király nem csak megerősített, hanem már meg is szentesített? Loyalitas, méltányosság, jogosság avagy csak eszélység-é ez?

S ha meg nem adják önöknek azt, a mi lehetetlen, mit tesznek? A horvátok példáját követik tán?

Higgyék meg édes jó uraim, ez önökre nézt nem lenne tanácsos!

Osztrákhonban a nemzetiség fentartására keletkezett egylet azt tanácsolja önöknek, hogy Magyarhonnal ne egyesüljenek, mig nem adják önöknek azt, hogy a törvényhozó testületben itio in partes által mind azon határozatokra vetot mondhassanak, melyek az önök nyelvét és nemzetiségét érdeklik.

Jó hogy még azt is nem tanácsolja a neveztetett egyesület, hogy pecsétüket, mikor önöknek tesszenek, ki se adják.

Oh titokban még többet is tanácsoltak önöknek!

De gondolják meg önök, hogy a magyar nemzet önök nyelvét, nemzetiségét elnyomni nem akarja, sőt inkább a keblében lakozó minden nemzeti- ségek iránt a legméltányosabban viselte s viseli magát. Gondolják meg önök, hogy azon földet, melyre önöket szállították „ad retinendam coronam,“ midőn e magyar koronát viselő fő által szentesített törvények ellen izgatni, sőt ellenszegülni mernének, igen könnyen elveszthetnék.

Gondolják meg uraim mind ezeket, s kíván- ságaikat hangolják alább és a magyar felelős ministerium, a magyar képviselői gyűlés, mi- helyt önöket a méltányosság terén látandja, min- den bizonynyal méltánylással fogadandja; de a nagy Magyarország keblében szász herczegséget állítani bizonyosan nem fog.

Aztán az istenért jó uraim, ilyen hamar le- vetik-e a testvériség alarczat, mely alatt az oláh nemzetet ellenünk izgatták?

Önök, kik az oláhsággal oly szívesen fra- ternizáltak, kik a nemzetiség elnyomói, a zsar- nok magyarok ellen oly hévvel declamáltak; önök a szászföldön lakozó, önöknél sokkal szá- mosabb oláh testvéreikről e feltételekben merőben megfélekednek; avvagy csak anynyiban emlé- keznek meg, mennyiben a régi járom alatt akarják tartani s mindnyájukat elnémetesíteni. Őket csak arra akarták használni, hogy a sült gesztenyét a parázsából velök kapartassák ki. Vigyázzanak, vigyázzanak, igen hamar megkiált- hatják önöknek: „ismerlek maszcura!“

Nó de mind ez nem a becsületes szász nem- zetnek, hanem csak néhány koncztól féltő bureau- cratának eszejárása. S ezek is megállíták e pontok- kat a napokban, a midőn Pillersdorff uraimék a horvát lázadóknak küldött 150 ezer pengő forintot a magyar pénzügyi ministerrel akarják vala ma- guknak visszafizettetni.

De az óta újból fordult egyet a világ.

Másképp lesz majd ez után.

Szomorú jelentés!

A már csak néhai Erdélyország naponként sorvadozó hongyülése, miután hetek óta tetsz- halotti állapotából csak egy-egy leirat pénzsmája veré fel pillanatra, e folyó hó 18-án d. e. 10 és 11 óra között elébb a megszentezett unio törvényezikkjével élve, sua forma kiadá lelkét.

Levert szívvvel állanak az elhunyt koporsója körül a valóságos radicalis pecsovicok s a tá- volban gyászolják: az exudvaricancellár hoz- zátartozóival, a szászok grófja meg egy kancel- lei diener.

Minden igaz hazafiak pediglen egy szívvvel szájjal mondják: béke hamvaira, nyugodjék csen- desen! És vigasztalásuk azon lelkesítő és erős hit, hogy többé fel sem fog támadni soha.

Mely is minden résztvevőknek tisztelettel je- lentetik.

A cultus minister jul. 10-én költ rendeleté- ben tudatja, hogy az aug. 1-jére egyházi és iskolai reformok iránt kitűzött conferentiát, mind országgyűlési elfoglaltatási, mind az erdélyiek megjelenhetése tekintetéből csakugyan Buda-Pest- re, de September 1-jére halasztja.

B. Baldacci jul. 8-áról a minister elnök ren- deletéből tudatja, hogy „azon parancsolatok, me- lyek a nemzetörséget vagy honvédet illetőleg ha más úton nem közöltetnék is az illető ható- ságokkal, de a kormány hivatalos lapjában a „Közölnyben“ kihirdetvék, hivatalos érvé- nyességgel bírnak és az illetőket felelet terhe alatt kötelezik.“

Erdélyi követek: b. Szolnokból: Torma József és Torma István.

Az alsó ház egymásra veti vissza a kép- viselőket.

A volt Erdélyből és hozzá csatolt részeiből csak Krasznamegye követeit érte a sors; azon- ban itt nem a választás ellen volt kifogás, ha- nem a volt a baj, hogy Krasznamegyének Zilah

várossal kellett volna két követet küldeni; de Kraszna maga akart kettőt küldeni s midőn Zilah meghívta, a választásra nem ment el; Zilah pedig választott s így lett két képviselőből három.

Az alsó ház ezért feleletre akarta vonni a belügy ministert, de ez igazolta magát.

Az után meg a főispányt akarták felelőssé tenni, azonban kisült hogy a törvénytelen eljárásért ez sem felelhet.

Ki felelhet hát? Senki sem.

S hogy tevének igazat?

Mind a három követet visszaútasították.

Legelső példája a magyar kormány felelőségének!

Az alsó házban a pártok már alakultak.

A végetlen többség a ministeri párt, mely már clubbot is képezett az Ullmann háznál; vezére még nincsen.

Az erdélyi képviselők fogadni mernének hogy mind egyről egyig e párt zászlója alatt küzdenek, ha egyébert nem is, legalább a regalekért.

Mert a másik nagy kisebbségben lévő ellenzéki párt, melynek feje Nyári Pál, a regalekban vagyont látni teljességgel nem tud; hanem csak jognak tekintí, még pedig a jogegyenlőséggel ellenkezőnek.

Ez a vmegye házhoz telepedett. Vajjon bé fog-e telni rajta az irás szava: „kicsiny tűz nagy erdőt megéget.“?

Ez uttal úgy látszik bajosan, mert az első csatát, mi szerint a ministerium indítványa ellenében előbb a válaszfeliratot kívánták tárgyaltatni, nagyon is megvesztették, s benne a két Madarászt kiváltképpen megtollázták.

Azonban ki tudja? a hadi szerencse változó.

Az alsó ház jul. 11-kén tartott ülésében a ministerium indítványa került szőnyegre. Kossuth Lajos pénzügyminister felszólítá a rendeket, hogy a haza veszélyben forog, s megmentése a képviselők kezében van. Főbb vonásokban a képviselők elébe terjeszté a ministeriumnak a hor-

vátokkal szembe való eljárását, a horvát ügyj elen állását, a szerb lázzadást, az aldunai tartományok jelen viszonyaiból netán fenyegethető veszélyt, Angolhon, Ausztria, Frankhon és a német birodalom irányabani viszonyainkat; felfejté, hogy ha a nemzet védeszközökről nem gondoskodik, szabadsága, létele forog veszélyben. Azért felhívá: hogy hatalmazza fel a nemzet a kormányt arra, hogy a szükséghez képest 200,000 fegyverest állithasson, vagy is a jelen disponibilis erőt 200,000-re emelhesse, melyből azonban az első perczen 40,000 ember lenne kiállítandó, a többi midőn a szükség kívánja. A 200,000 ember kiállítása, évi díja 42 millio forintba kerül; de ezt koránt sem adó képpen kívánja a nemzetre vettetni, hanem felhatalmazást kér, hogy nyissanak hitelt a kormány számára azon határig, hogy vagy kölcsön, vagy papirpénz, vagy más finanszialis munkalat által segítsen az ország szükségein.

Szükség-é mondanunk, hogy az alsó ház minden tagja a legnagyobb lelkesedéssel fogadá a pénzügy minister ajánlatát? Mi csak azt sajnáljuk, hogy a maga terjedelmében nem adhatjuk e nagyszerü beszédet, mely után a rendek a nagy lelkesedés miatt más tárggyal foglalkozni nem tudva, az ülést egy óráig felfüggesztették.

Egy órai szün idő mulva ismét öszszegyülve, a válaszfelirat kidolgozását a bizottmány kezébe tevék; e végre mind a kilencz osztály választ kebléből két-két tagot s e 18 tag a magából választandó elnökkel dolgozza ki a válasz feliratot.

Jul. 12-én tartott ülésében pedig az alsóház azt határozá, hogy a jövő ülésben fog határozni.

Az első magyar ezüst pénz első szálitmánya jul. 8-án érkezett Körmöczről Budára.

Tallérok, forintosok, húszasok.

Alakjuk a régi; egyik oldalon a király képe, másikon a boldogaszszony. A körülírás: „V. Ferd. Magy. H. T. orsz. királya, Erd. N. Fejed.“ A más oldalan: „Sz. Mária Ist. anynya Magy. or. védője.“

Ezekkel tán csak nem váltunk bécsi egy s két forintos bankjegyeket.